

WORKING DRAFT

Last Modified 4/3/2009 5:35:58 PM Central Europe Standard Time

Printed 2009.04.03. 14:09:40 Central Europe Standard Time

A Kormány válságkezelő programja

Document type

Date

2009. április 19.

TitleUnit of measure

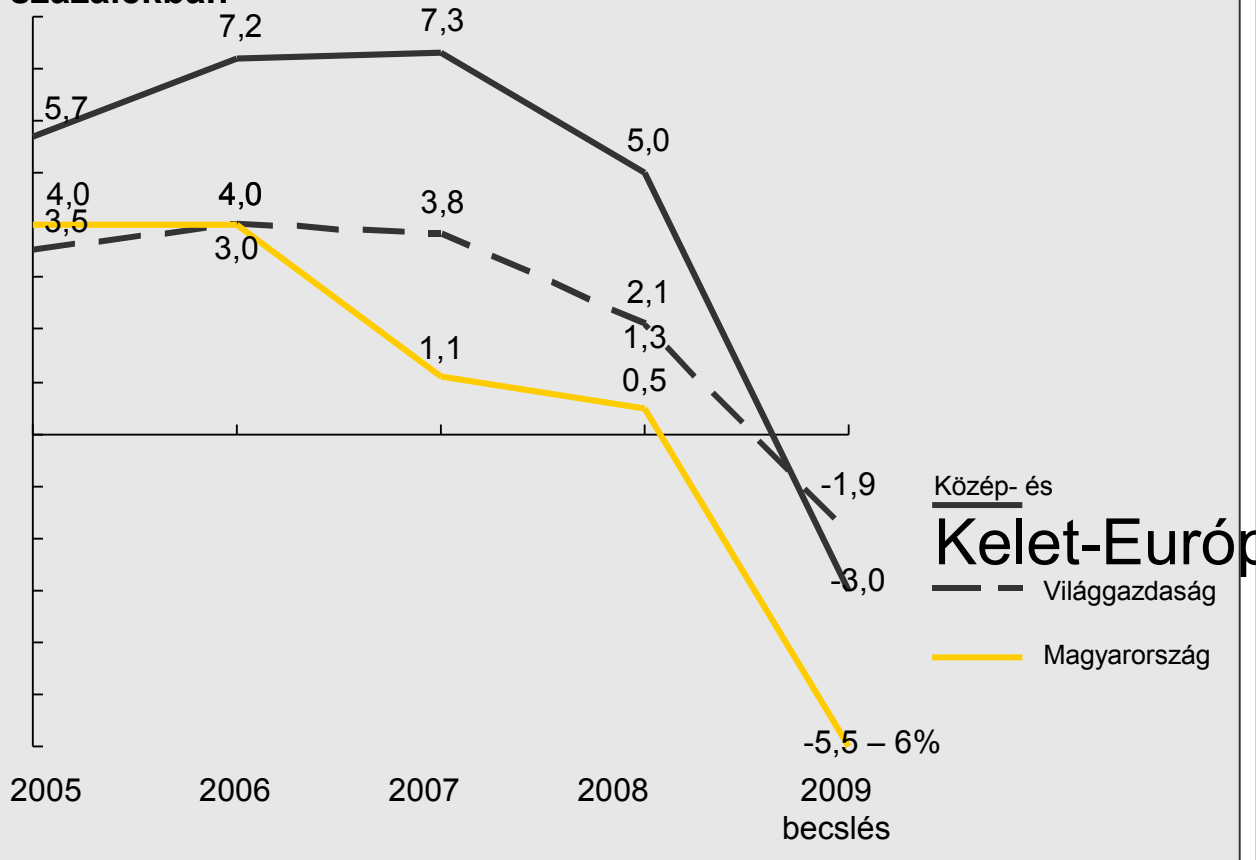
- **A jelenlegi helyzet leírása**
- A szükséges intézkedések ismertetése
- A válságkezelő program várható következményei

A világgazdasági recesszió a magyar gazdaságot hatványozottan érinti

Unit of measure

A gazdasági növekedés alakulása egyes országokban és régiókban 2005–2009 között,

százalékban

- 2009-ben a várakozások szerint a világgazdaság egészének csökken a teljesítménye
 - Idén a teljes nemzetközi kereskedelem is zsugorodik a 2008-ashoz képest
 - Magyarország tartósan a régió átlaga alatt teljesít
 - Magyarország exportfüggő, így a GDP alakítása nagy részt a főbb kereskedelmi partnerektől függ (pl. Németország)
- A legfontosabb német gazdasági indikátorok (pl. IFO) az elmúlt 20 évben nem voltak ilyen alacsony szinten

1 Footnote

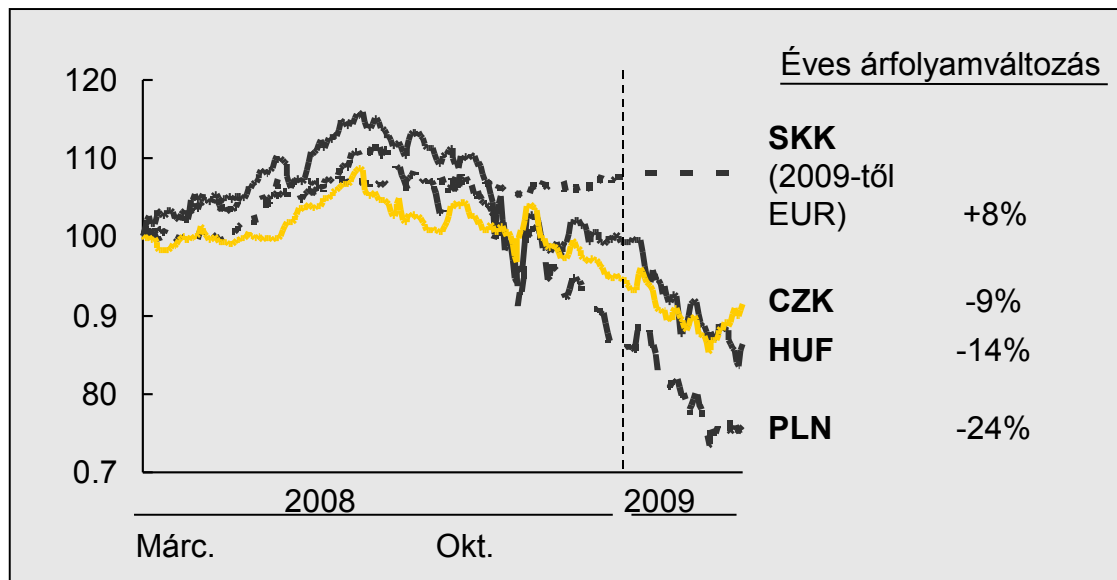
SOURCE: Source

A volatilis árfolyamokkal szemben hiteles fiskális és monetáris politikára van szükség

Unit of measure

Title

A visegrádi országok devizaárfolyamának alakulása az euróval szemben 2008. március–2009. március között (2008. március 11-ei árfolyam=100)

- A devizák leértékelődése 2008. október óta tart
- Az árfolyamok volatilitása jelentősen nőtt, ami megnehezíti a gazdasági szereplők helyzetét
- A monetáris politika eszköztára szűk, hiszen még drágábbá teszi a magánszféra és az államháztartás adósságának finanszírozását
- A csökkenő államháztartási hiány csökkenti a hazai devizára nehezedő leértékelődési nyomást

A magyar állam nem hatékony, ezért több pénzt von el a gazdaságtól és a lakosságtól, mint a régiós országok többsége

Unit of measure

Államháztartás kiadások a GDP százalékában 2007-ben

Unit of measure

Magyarország

50

EU-átlag

46

Csehország

43

Szlovénia

42

Lengyelország

42

Románia

37

Szlovákia

35

Problémák a magas kiadási szinttel:

- Csak magas adók és növekvő adósság mellett finanszírozható
- Az újraelosztás szerkezete nem megfelelő, az ország túl sokat költ szociális támogatásokra
- Az államigazgatási szervek szolgáltatási szintje elmarad a lakosság igényeitől

A magyar állam az alábbi területeken költ jelentősen többet a régiós országoknál:

- Szociális- és lakástámogatások (pl. családtámogatás, táppénz, rokkantsági ellátások)
- Az állam működési költségei
- Adósságszolgálat

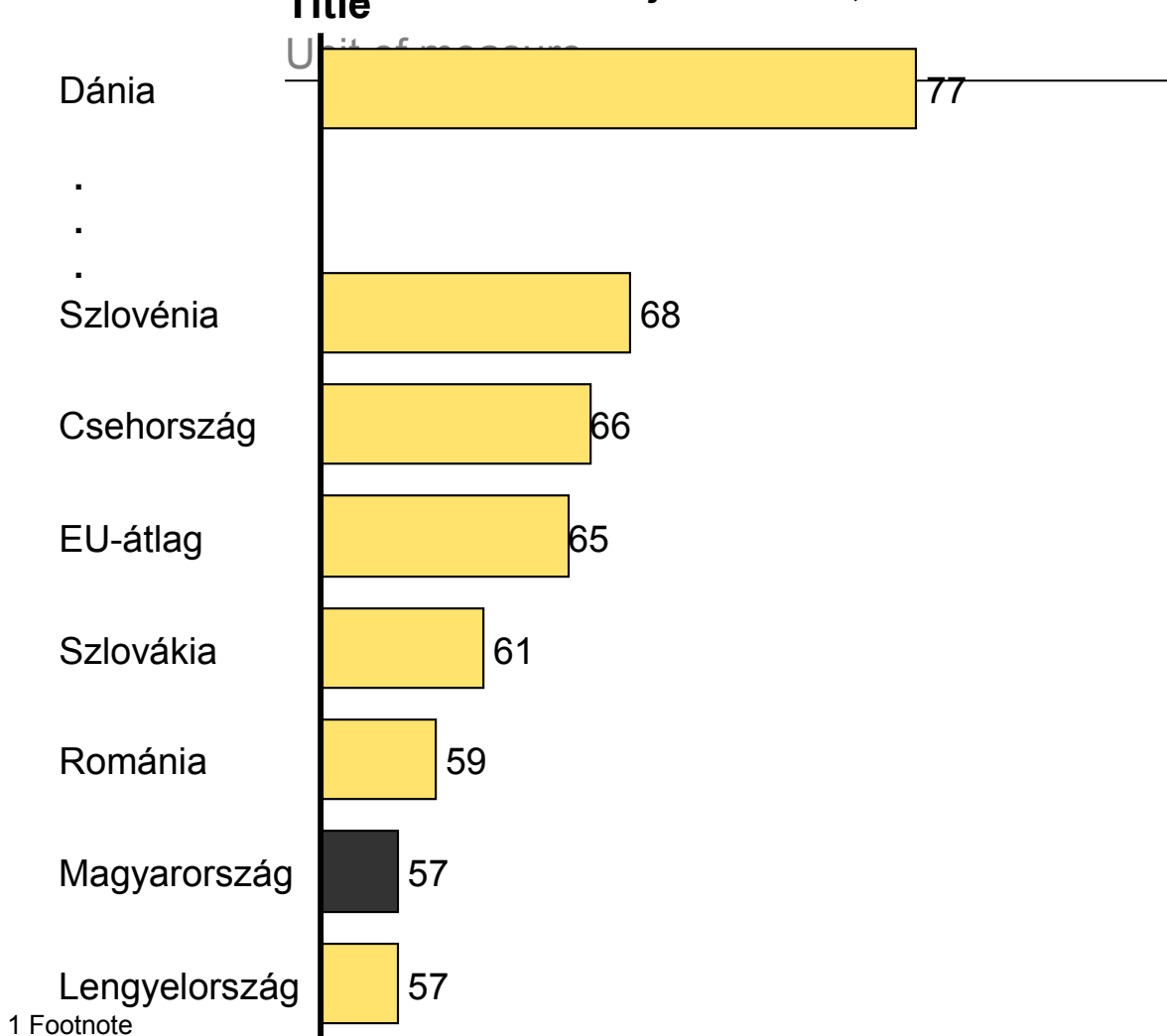
1 Footnote

SOURCE: Source

Az alacsony foglalkoztatás olyan probléma, amelynek kezelésében a kormányra számos tennivaló vár

Unit of measure

A 19–64 évesek foglalkoztatási rátája 2007-ben, százalékban

1 Footnote

A magyar foglalkoztatottság problémái:

- Az alacsony foglalkoztatási ráta jelzi, hogy a kelleténél kevesebb dolgozó tartja el adójából az országot
- A rendszerváltozást követő években kb. 1,5 millió ember veszítette el az állását. Ők azóta sem tértek vissza a foglalkoztatottak közé
- Komoly problémákat okoz, hogy egyes csoportok szinte teljesen kikerültek a munkapiacról:
 - Alacsony végzettségűek
 - Gyermeket nevelő nők
 - 50 éven felüliek

SOURCE: Source

Magyarország külső eladósodottsága kirívó a régióban, ami kockázatosnak tűnteti fel az országot

Unit of measure

A visegrádi országok külső adóssága* 2008. végén, a GDP százalékában

Title

Unit of measure

Magyarország

107

Szlovákia

44

Lengyelország

39

Csehország

39

A magas eladósodottság okai:

- Az **állam** a költségvetési deficitet hitelből finanszírozza, ami az adósságszolgálat magas szintjén keresztül terheli a gazdaság egészét
- A magas forintkamatok miatt a **vállalatok** is devizahiteleket vettek fel, ami növelte a sérülékenységet
- A növekedést 2000–2006 között a belső fogyasztás fűtötte, ami szintén növelte az adósságot, nagyrészt a növekvő **lakossági** devizahiteleken keresztül
- A **külföldi tőkebefektetések** nem fedezték teljesen a külső finanszírozási igényt, így az ország a külföld hiteleire szorult

* Állam és magánszféra összesen

SOURCE: Source

A reálgazdaság rossz szerkezete elsősorban a KKV-k helyzetén mutatkozik meg

A Magyarországon működő vállalatok megoszlása

2007-ben

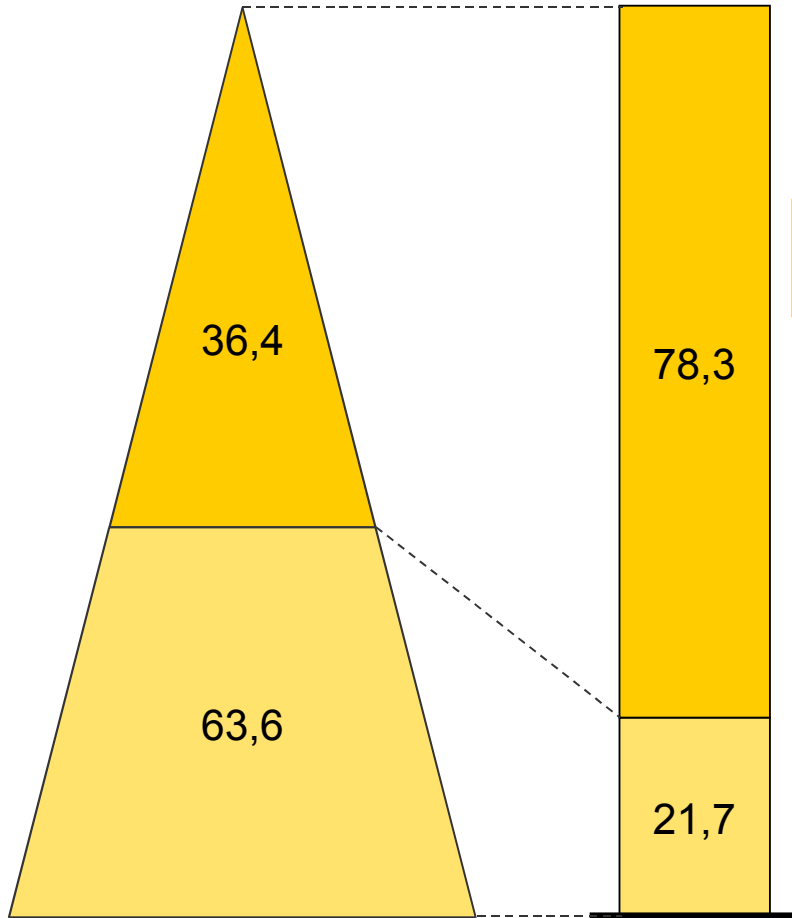
Title

Unit of measure

Foglalkoztatottak száma alapján (százalék) Exportárbevétel alapján (százalék)

Nagyvállalatok

Mikro- kis- és közepes vállalatok

Következmények

- A gazdaság teljesítménye nagymértékben ki van szolgáltatva a nagyvállalati exportnak, ami erősen függ a nemzetközi üzleti ciklusoktól
- A KKV-k legnagyobb része nem vesz részt a nemzetközi kereskedelemben, most nem versenyképes az alábbi okok miatt
 - Jellemzően kisméretű családi vállalkozások
 - Magas adóterhelés
 - Az ügymenetet nehezíti a kiterjedt bürokrácia

1 Footnote

Az elmúlt hónapok történései folytán még élesebbé váltak a kormányzat előtt álló kihívások

2009 első negyedének hatásai

A magyar gazdaság visszaesése a vártnál magasabb lehet, elsősorban a fő exportpiacok teljesítménye miatt → - 5,5 – 6%

A 2009-ben már bejelentett lépések hatása piaci értékelések szerint a szükségesnél jóval kisebb. Egy ilyen program azt a hatást kelti, hogy a kormány helytelenül méri fel a problémák súlyát

Kétséges a bejelentett lépések megvalósíthatósága, miután hiányzik a piacok bizalma

Egyöntetű elemzői vélemény, hogy a csapdahelyzetből csak a növekedés élénkítése révén lehet kilábalni

Az elmúlt 3 hónap még egyértelműbbé tette, hogy a kettős szorításból úgy lehet kitörni, hogy az egyensúlyteremtés és a növekedés-ösztönzés egyszerre valósul meg

A jelenlegi helyzet ördögi körben tartja az ország teljesítményét

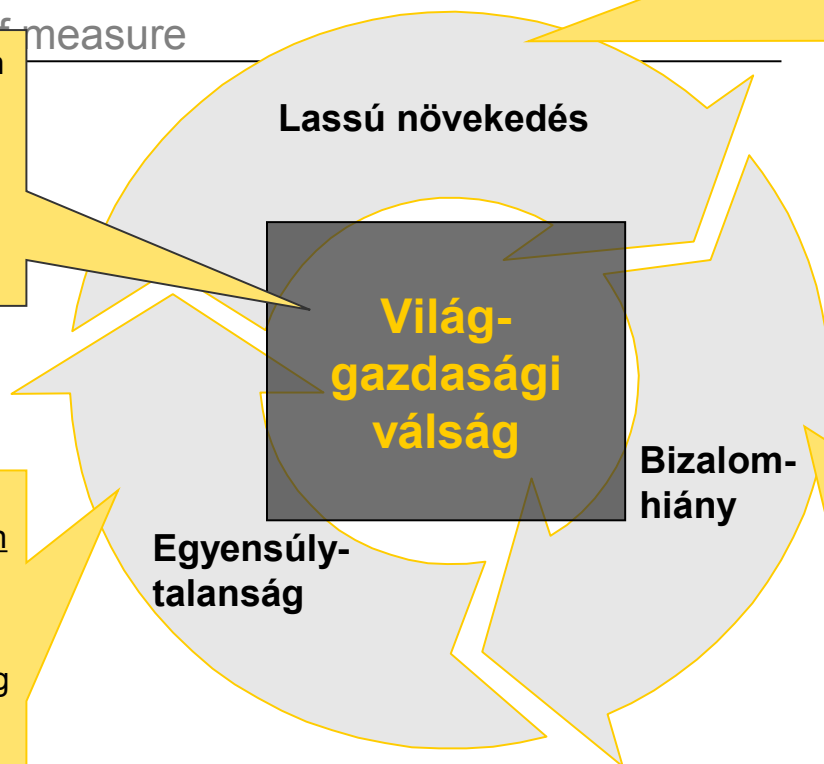
Unit of measure

Title

Unit of measure

- A főbb exportpiacokon visszaesett a kereslet
- A befektetők a válság következtében elfordultak a kockázatosabb országoktól

- Az állam, a vállalatok és a lakosság is el van adósodva, részben devizában
- Az állam rövid távú megtakarításokat főleg olyan elvonásokkal érhet el, amelyek lassítják a gazdasági növekedést
- A megszorítások önmagukban nem vezetnek az államadósság érdemi csökkenéséhez

- Az állam mérete és az újraelosztás struktúrája, továbbá a reformok elmaradása miatt eleve alacsony növekedési pályán van az ország
- A megszorítások és az exportpiacok radikális visszaesése óriási nyomás alá helyezi a gazdaságot
- Az alacsony növekedési kilátások miatt még komoly megszorítások mellett is kérdéses az adósság visszafizetése

- A hosszú távú adósságtörlesztési kérdések miatt erős a befektetői bizalmatlanság az állammal és a magánszférával szemben
- A korábbi programok kudarcai miatt a közvélemény megkérdőjelezi a programok megvalósíthatóságát
- Az új kormány valamennyire „tisztá lappal” tud kezdeni, ugyanakkor a politikai bizonytalanság növeli a bizalomhiányt
- Külföldi befektetők jól látják, hogy egy önmegvalósító jóslat a bizalmatlanság: az árfolyam és a CDS spreadek emelkedése jelentősen fokozhatja az egyensúlytalanságot

... amelyből ki kell törni, máskülönben súlyos, mindenkit érintő társadalmi-gazdasági krízis lép fel

Mit kockáztatunk, ha nem lépünk közbe?

▪ A makrogazdaságban:

- Tartós recesszió, lemaradás a régiós országokból
- Gyorsan növekvő államadósság
- Forintleértékelődés

▪ Az ország egészében:

- Vállalati csődhullám
- Több százezer ember állása kerül veszélybe
- Több százezer devizahitellel rendelkező lakástulajdonos és autótulajdonos kerülhet veszélybe
- Veszélybe kerül a nyugdíj, és a családi pótlék értéke

▪ A krízis elkerülése az **ország elsődleges érdeke**

▪ Ehhez szükség van:

- Az adósságpálya gyors kiigazítására
- A gazdaság potenciális növekedési ütemének javítására

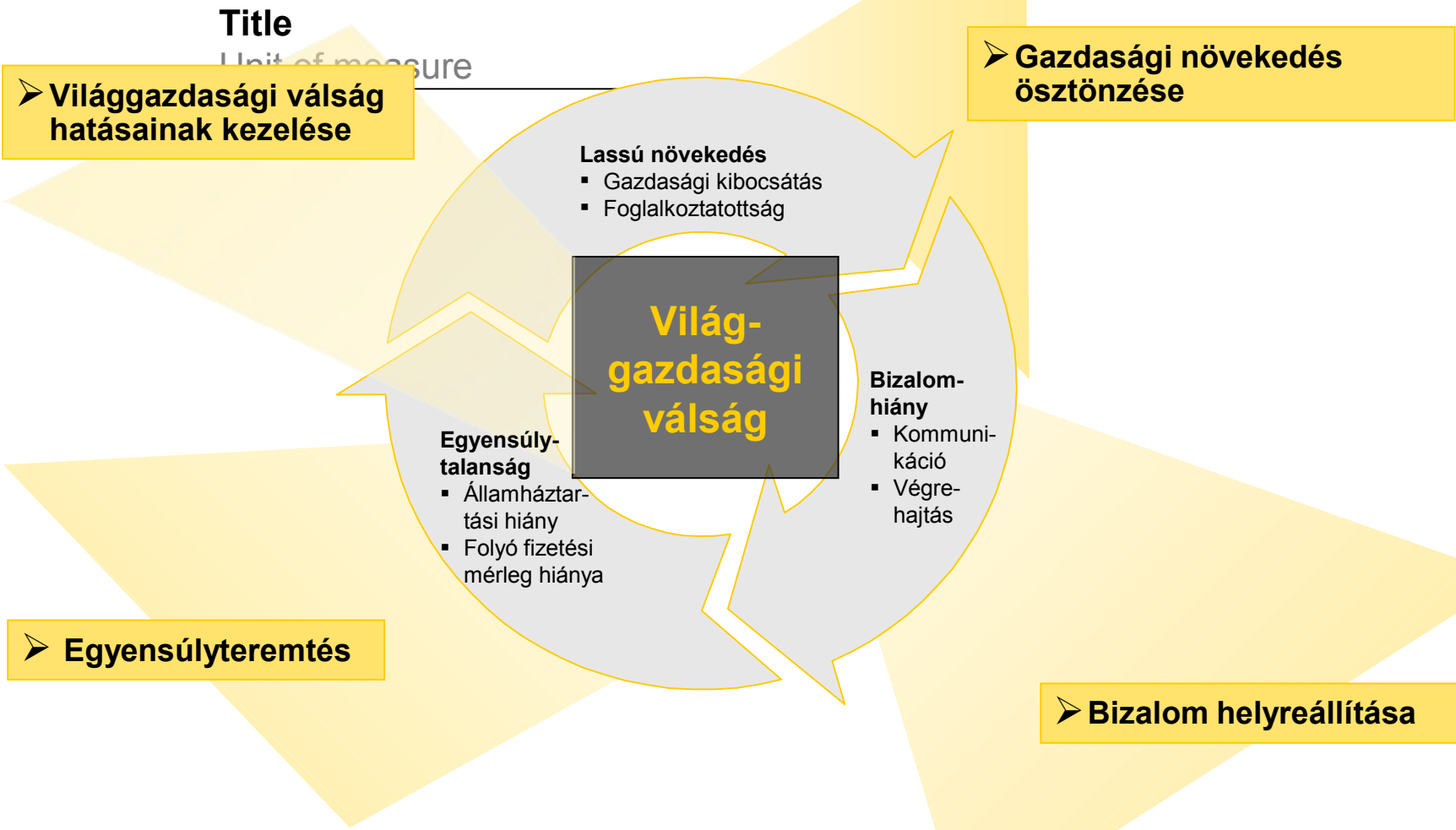
▪ Magyarország szerződéses **kötelezettséget** vállalt nemzetközi szervezetek (IMF, EU) felé:

- A válságkezelő intézkedések nem rontják az államháztartás egyensúlyát
- Az államadósságnak minél előbb csökkenő pályára kell állnia

TitleUnit of measure

- A jelenlegi helyzet leírása
- **A szükséges intézkedések ismertetése**
- A válságkezelő program következményei

A Válságkezelő program céljai

Az új kormány programjának az ördögi kör minden elemét támadnia kell

Unit of measure

Title

measure

- Gyors lépések a válság hatásának enyhítésére
- A leginkább érintett társadalmi csoportok helyzetének javítása

- Erős, emblemikus megszorítások: februári csomaggal együtt 400 milliárd idén, 900 milliárd 2010-ben
- Egyértelmű szűrés: a gazdasági növekedést kevésbé fenyegető, gyorsan realizálható megszorítások végrehajtása

- A rendelkezésre álló (EU, IMF) forrásokat a lehető legnagyobb gazdasági szorzóhatású, leggyorsabb hatású programokra költeni, lehetőleg a piaci struktúrák felhasználásával
- A forrásokat nem igénylő, de növekedéshez szükséges szervezeti és folyamat-átalakítások (pl. bürokráciacsökkentés) megvalósítása
- A növekedést akadályozó állami tevékenységek visszafogása, ösztönzőbb adó- és támogatási rendszer

- Nyílt, transzparens kommunikáció és helyzetértékelés
- Fókusz a megvalósításon, a státusz látványos nyomonkövetése
- Széleskörű, politikától részben független társadalmi együttműködés megteremtése
 - Társadalmi szervezetek (pl. OÉT)
 - Szolidaritás: állam, politika, vagyonosok!

1 Footnote

SOURCE: Source

A Világ gazdasági válság hatásainak kezelése

Unit of measure

Pénzügyi rendszer stabilizálása

- Nemzetközi intézményekkel való megállapodások
- Intézkedések a devizahitelek érdekében
- Árfolyam-stabilitás megteremtése
- Banki kihelyezések ösztönzése
- Banki felügyelet és fogyasztóvédelem erősítése
- Kincstár szerepének áttekintése

A KKV-k finanszírozását segítő programok

- MFB tevékenységének bővítése/forrásbevonás
- Kedvezményes finanszírozási hitelprogramok: MFV Vállalkozásfejlesztési hitel, Új Magyarország Mikro-, Forgóeszköz- és Beruházási Hitel
 - Banki rendszeren kívüli kihelyezés bővítése (HVK-k, leader csoport bevonásával)
- Tőkeprogramok KKV-k számára
- Garanciaprogramok

Munkahelyek megőrzése és az állásukat elvesztők támogatása

- 4 nap munka 1 nap képzés program uniós forrásból történő kiegészítése
- Részmunkaidős foglalkoztatás ösztönzése
- Új munkáltatónál munkába helyezés támogatása (bértámogatással)
- Leépített munkavállalókat segítő komplex szolgáltatási program
- Rendezett munkaügyi kapcsolatokról szóló törvény elfogadása
- EKD támogatások folytatása, GOP munkahelyteremtő pályázatainak felgyorsítása

Uniós források felhasználásának gyorsítása

- Előlegfizetés felgyorsítása
- Árfolyam-korrekció
- Önerő biztosításában való közreműködés
- Árbevétel-növekedési elvárás kiváltása létszámmegtartásra
- Támogatói döntések meghozatalának felgyorsítása

1 Footnote

SOURCE: Source

Az egyensúlyjavító intézkedések révén az államháztartás közel 1300 milliárd forintot takarít meg 2009-10-ben

Unit of measure

A közsféra hatékonyabbá tétele

- Nominális bruttó kifizetések rögzítése 2 évre
- 2009. 2. félévi kereset-kiegészítések felülvizsgálata
- 13. havi juttatás megszüntetése, általános ösztönző bevezetése
- Önkormányzati támogatások csökkentése

A nyugdíj- rendszer fenntartható- ságának erősítése

- Korhatáremelés előrehozása
- 2009-es nyugdíjkorrekció átütemezése
- 2010-es nyugdíjkorrekció elhagyása
- 2009-es 13. havi nyugdíj 2. részének visszavonása
- 13. havi nyugdíj megszüntetése, GDP-hez kötött nyugdíjprémium bevezetése
- Korai nyugdíjazáshoz kötődő malus rendszer előrehozatala

Célzottabb szociális rendszer kialakítása

- Táppénz 10 százalékpontos csökkentése (70%-ról 60%-ra; 60%-ról 50%-ra)
- Családi pótlék rögzítése 2 évre, jogosultsági korhatár csökkentése 23-ról 20 évre csökkentése
- Gyes és gyed időtartamának maximálása – óvoda-bölcsőde programmal, gyermekgondozás szabályainak rugalmasabbá tételével
- Lakástámogatások felfüggesztése
- Gáz- és távhőár-kompenzáció csökkentése és fokozatos kivezetése

Egyéb intézkedések

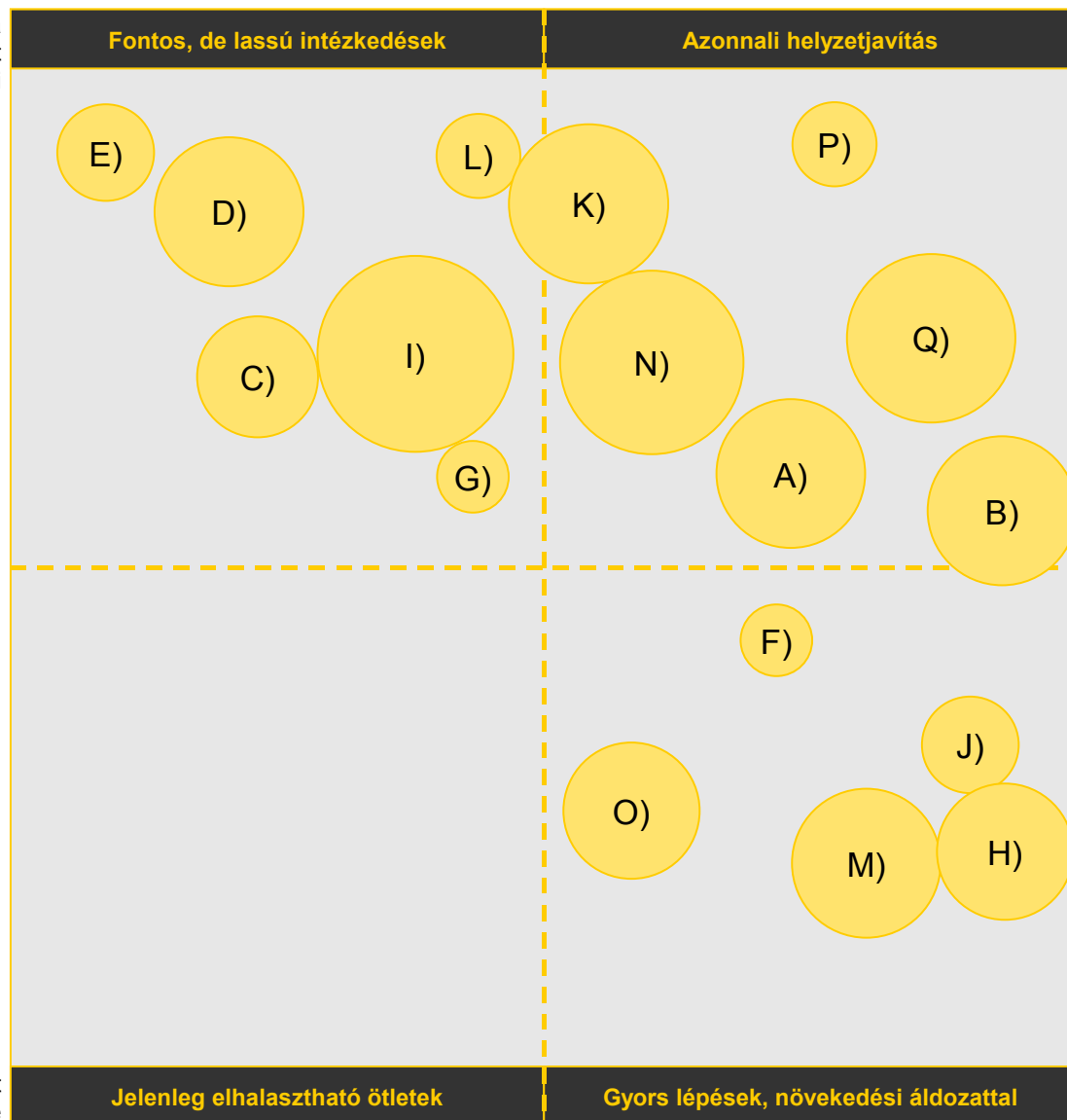
- Közösségi közlekedés támogatásának csökkentése átszervezéssel, valamint az utazási kedvezmények felülvizsgálata
- Közmédia támogatásának csökkentése
- Közösségi agrártámogatások nemzeti kiegészítésének csökkentése (2010-ben)

1 Fc

SOURCE: Source

Az egyensúlyjavító intézkedések rövid idő alatt, a növekedést kevésbé visszafogva hatnak

Unit of measure

Alacsony, a
GDP-t
kevésbé érintiMultiplikátor
hatásMagas,
jelentősen hat
a GDP-reLassú, várható hatás
csak évek alatt

Megvalósítási időtáv

Gyors, hatás elérhető
már 2009-ben

- A. Nominális bérek rögzítése 2 évre
- B. 2009. 2. félévi keresetkiegészítések felülvizsgálata
- C. 13. havi juttatás megszüntetése, általános ösztönző bevezetése
- D. Önkormányzati támogatások csökkentése
- E. Korhatáremelés előrehozása
- F. 2009-es nyugdíjkorrekció átütemezése
- G. 2010-es nyugdíjkorrekció elhagyása
- H. 2009-es 13. havi nyugdíj 2. részének visszavonása
- I. 13. havi nyugdíj megszüntetése, GDP-hez kötött nyugdíjpótlék bevezetése
- J. Táppénz csökkentése 60%-ra
- K. Családi pótlék rögzítése 2 évre, jogosultsági korhatár csökkentése 20 évre
- L. Gyes és gyed időtartamának maximálása
- M. Lakástámogatások felfüggesztése
- N. Gáz- és távhőár-kompenzáció csökkentése és fokozatos kivezetése
- O. Községi közlekedés támogatásának csökkentése
- P. Közmédia támogatásának csökkentése
- Q. Top-up támogatások csökkentése

ADÓRENDSZER

Intézkedéscsoport

Konkrét lépések

2009

2010

Élőmunkaterhelés csökkentése

- Munkaadói járulékcsökkentés 5 százalékpontos a minimálbér 2x-ig
- Alsó szja sávhatár kitolása 1,9 M Ft-ig

- 5 százalékpontos munkáltatói járulékcsökkentés a teljes jövedelemre
- Tételes eho eltörlése
- Összbruttósítás: Adóalap a bruttó bér plusz járulékok
- Kulcsok csökkennek: 15-17, ill. 33-35%-ra
- Alsó sávhatár: 4-5 millió forint

Adókikerülés visszaszorítása

- Adóparadicsomba menekített jövedelem és vagyon adóalapba vonása
- Járulékalapnak a tevékenység való értékéhez való igazítása

Forrásbiztosítás Fogyasztást terhelő adók

- **Áfa** növelése 25%-ra,
- **Kedvezményes kulcs**: 18% → tej, tej-, termékek, kenyér, pékáru, távhő
- Jövedéki adó emelése átlagosan 5-6%

Általános ingatlanadó bevezetése jelenlegi adók megszüntetése

- Általános értékalapú ingatlanadó az alacsonyabb értékű ingatlanok adóterhelése arányaiban változatlan marad – progresszivitás és méltányosság

Egyszerűsítés

- Egységes társasági jövedelemadóztatás és különadó megszüntetése
- Adókedvezmények, adómentességek korlátozása
- Illetékek egyszerűsítése, stb.

AZ ADÓINTÉZKEDÉSEK VÁRT EREDMÉNYEI

Title

Unit of measure

**Munkaadói járulékok kb.
8%-kal csökkennek a
minimálbér szintjén,
6%-kal az átlagbérnél**

**Az adóék átlagkeresetknél
5-7%-kal csökken**

**Adózók 90%-a az alsó kulcs
alá tartozik**

**Aktivitást befolyásoló
marginális adóteher szintje
(ma 45%) jelentősen
csökken**

Aktivitás növelése

Unit of measure

Intézkedéscsoport

Title

Konkrét lépések

Gyermektámogatási rendszer átalakítása

- Óvoda, bölcsőde építési program folytatása (felgyorsítás és forrásbővítés)
- Gyermekgondozás szabályainak felülvizsgálata (családi napközi, stb.)
- Komplex foglalkoztatási programok célzottabbá tétele a nők munkaerőpiaci visszatérésének ösztönzésére

Idősebb korosztály aktivitásának növelése

- Nyugdíjkorhatár fokozatos emelése (2012-től)
- Korcentrum emelése (malus)
- Rokkantt nyugdíjazás feltételeinek szigorítása
- Megerősítjük az idősebb munkavállalók foglalkoztatására irányuló támogatásokat, pl.: munkáltatóknak adott járulékkedvezménnyel

Támogatáspolitikai intézkedések

- Hátrányos helyzetű emberek munkaerőpiacra való belépésének segítése
- Alacsony iskolai végzettségűek, pályakezdők, idősebb munkavállalók, hozzátartozó ápolását követően munkaerőpiacra visszatérők elhelyezkedésének támogatása
- 2008. szeptemberét követően munkanélkülivé vált emberek munkavégző-képességének megtartását célzó programok indítása
- Hátrányos helyzetűek foglalkoztatását ösztönző járulékkedvezmény
- Út a munkához program folytatása

1 Footnote

SOURCE: Source

A kormányzat számos költségvetésen kívüli eszközzel serkenti a gazdaságot

Unit of measure

Intézkedéscsoport

Konkrét lépések

Title

Unit of measure

**Piacszerzés
elősegítése**

- Exportfejlesztési program
- Belföldi piacra jutás támogatása
- Beszállítói program elindítása
- Külgazdasági diplomáciai offenzíva

**Adminisztráció
egyszerűsítése**

- Bürokráciacsökkentés
- Lánctartozások visszaszorítása
- Nagy értékű magánberuházások engedélyezésének gyorsítása
- Gyorsítás II. program végrehajtása

**Ágazati stratégiák
kidolgozása**

- Nemzetgazdasági jelentőségű ágazatokra (járműipar, logisztika, informatika, gyógyszeripar-biotechnológia) fejlesztési stratégia kidolgozása
- Munkaintenzív ágazatok: élelmiszergazdaság, turizmus, építőipar
- Szakképzési rendszer igazítása az ágazati igényekhez
- Kutatás-fejlesztés ösztönzése

**Humán és
reálgazdasági
infrastruktúra
fejlesztése**

- Közösségi közlekedés regionalizációja és elektronikus jegykezelési rendszer bevezetése
- Elektronikus útdíj bevezetése
- Oktatás: felsőoktatás, szakképzés, szakmunkásképzés

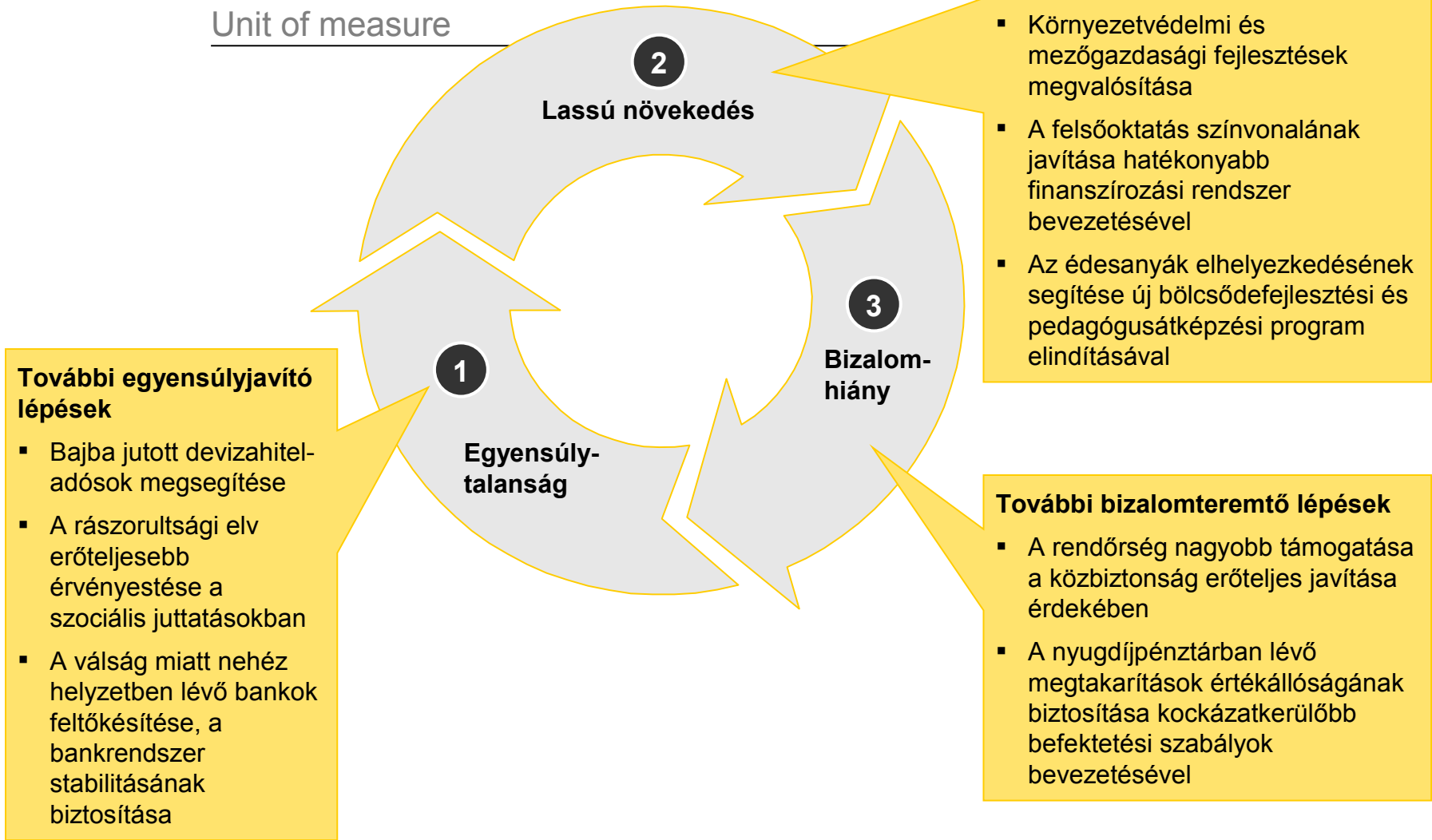
**Energia-
hatékonyság
növelése**

- Energiahatékonyság ösztönzése
- CO2 kvóta eladásából származó bevétel energiahatékonysági programokra történő fordítása
- Zöld Közbeszerzési Rendszer

Számos további kormányzati intézkedés javítja a lakosság életkörülményeit

Unit of measure

Title
Unit of measure

A kormányzati elkötelezettséget a megfelelő célkijelölés és a megvalósítást garantáló eszközök bizonyítják

Unit of measure

Title

Unit of measure

Alapvető probléma a kettős válság kezelésével: a befektetőknek a konkrét cél mellett azt is be kell mutatni, hogy mi a garancia a megvalósításra

Gazdasági cél

- Egyensúly: 3-4%-os elsődleges többlet 2010-re
- Növekedés: tartósan 2 %-ponttal az EU-átlag felett
- Bizalom: a maastrichti kritériumok teljesítése

Független felügyelet

- Az IMF-vel, EU-val kötött megállapodások biztosítják a független felügyeletet a program végrehajtása felett

Hosszú távú bevezetési program

- Egy projektiroda felállítása biztosítja az implementációs terv végrehajtását

Antikorrupció, közrend, közbiztonság megeremtése

- Bejelentő-védelem, etikai kódex, rendőrség, egyéb közrendvédelmi szervek megerősítése, Büntető Törvénykönyv módosítása

Szolidaritás

- Állam, politika, vagyonosok tekintetében

Kommunikáció

- Rendszeres tájékoztatás az elért eredményekről az átláthatóság garantálása céljából

A szolidaritás terén mindenkinek van tennivalója

Unit of measure

Title

Unit of measure

SZOLIDARITÁS

Állam

- Miniszteri fizetések 15%-kal történő csökkentése
- Miniszteri és államtitkári külföldi napidíjak 50%-kal történő csökkentése
- Többségi állami tulajdonú cégek IG/FB tagságért járó díjazásainak radikális csökkentése
- Többségi állami tulajdonú cégek vezetői fizetésének maximalizálása

Politika

Vagyonosok

- Ingatlanadó bevezetése
- Magánszemélyek különadójának 2010. december 31-ig történő fenntartása
- Súlyadó mértékének növelése

1 Footnote

SOURCE: Source

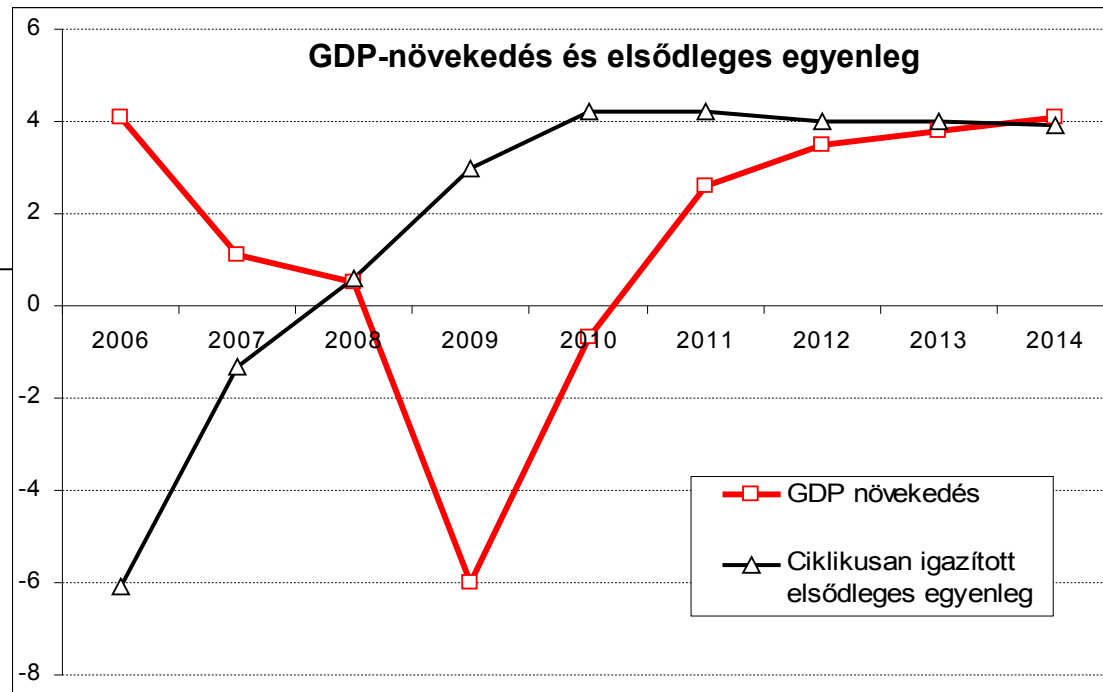
TitleUnit of measure

- A jelenlegi helyzet leírása
- A szükséges intézkedések ismertetése
- **A válságkezelő program következményei**

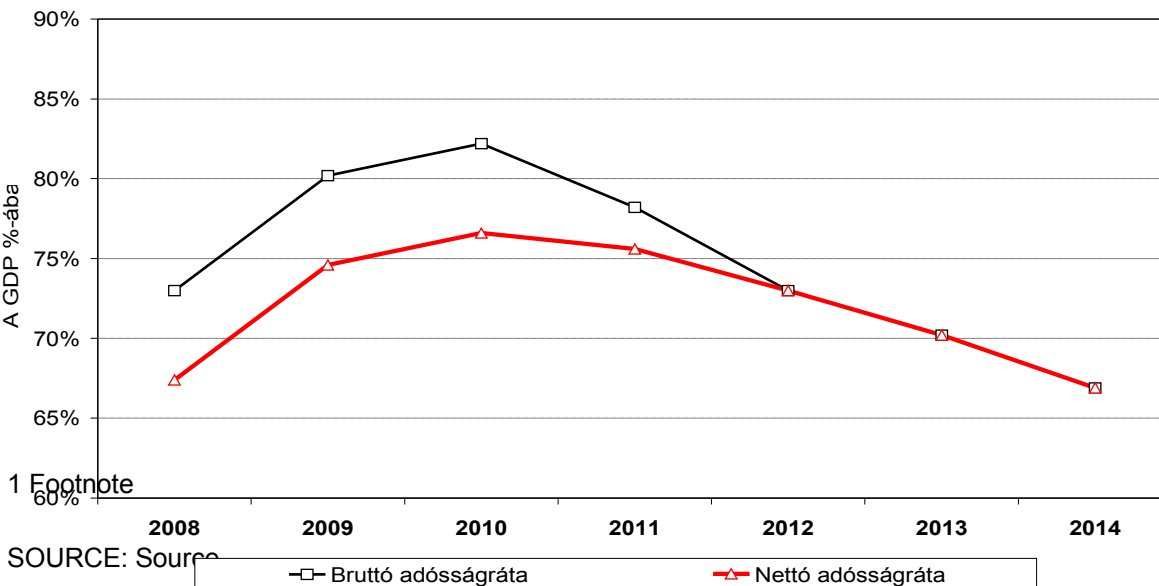
Makrogazdasági mutatók alakulása az intézkedések hatására

Unit of measure

Title
A strukturálisan igazított GDP-arányos
elsődleges egyenleg már 2009-ben is
jelentősen, 2 százalékponttal javul és
Unit of measure
eléri a 3 százalékot, miközben a GDP-
növekedés 2011-re látványosan javul.

Az adósságráta alakulása

Adósságpálya – csökkenő állami finanszírozási igény, növekvő tér a gazdasági szereplőknek

Hosszútávú fenntarthatóság javul

Államadósság csökkenő pályán

Footnote

SOURCE: Source

A program bizonyos csoportok helyzetét érzékelhetően javítani fogja

Fő haszonélvezők	Mely lépésekkel járnak jól?	Mi érinti őket hátrányosan?
Alkalmazottak	- Nő a nettó fizetésük, mert kevesebb szja-t kell fizetni - Az alacsonyabb bérterhek miatt biztosabbá válik a munkahelyük	- Az áfa emelése miatt valamivel drágább lesz a megélhetés - Egyes támogatások csökkennek vagy megszűnnek
Vállalkozások	- Csökkennek a bérterhek, így alacsonyabb lesz a teljes bérköltség - A vállalatokat terhelő általános adóterhelés is csökken	A költségvetési kiadáscsökkentés miatt átmenetileg csökken a lakossági fogyasztás
Családok	- Csökken a bérteher, több pénz marad a családoknál - Célzott programok a nők munkaerőpiaci visszatérésére - Több bölcsődei, óvodai, napközis hely - A családi adókedvezmény is megmarad	- Az áfa emelése miatt valamivel drágább lesz a megélhetés - Nem nő két évig a családi pótlék összege
A jövő nyugdíjasai	Leendő nyugdíjuk megőrzi vásárlóértékét	Emelkedő nyugdíjkorhatár
Devizahitelek	Csökkennek az árfolyamkockázatok	

A program végeredménye a válságból való kilábalás, a munka megbecsülésének visszaállítása, a tisztességes munkáért, tisztességes megélhetés elvének érvényesítése, az ország fenntartható gyarapodásának biztosítása

WORKING DRAFT

Last Modified 4/3/2009 5:35:58 PM Central Europe Standard Time

Printed 2009.04.03. 14:09:40 Central Europe Standard Time

A Kormány válságkezelő programja

Document type

Date

2009. április 19.